

Sluttrappport Pilgrim Utan Gränser

Olavsarven er en viktig kulturarv for Nordens grønne belte. Dette prosjektet har vært et samarbeid på tvers av landegrensene med mål om å øke St Olavsledens attraktivitet ved å bygge en grenseoverskridende natur- og kulturhistorisk infrastruktur for pilegrimer og utvikle partnerskapet for bærekraftig og langsiktig vekst. Under finner du mer om selve prosjektet og dets mål og resultater. God lesning!

Bakgrunn

Mål, resultat og forventede effekter

Prosjektorganisasjon

Indikatorer

Grenseoverskridende merverdi

De horisontale kriteriene

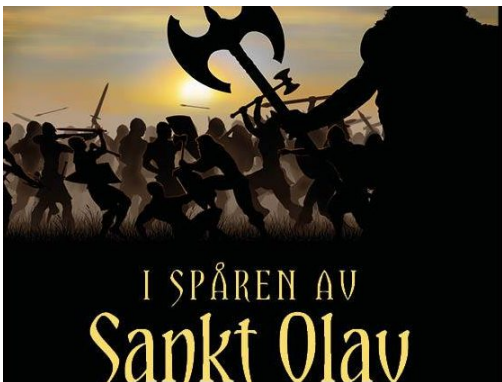
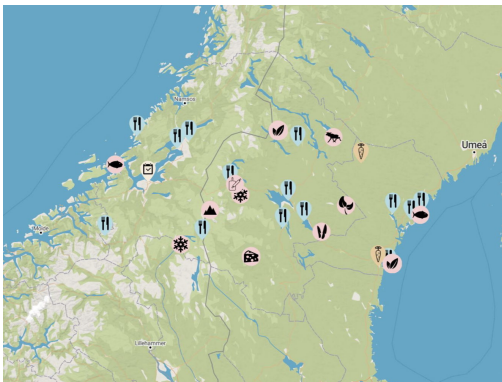
Informasjon og kommunikasjon

Forankring av prosjektets resultat og effekter

Aktivitet og økonomi

Sammendrag

Forslag

28 eventer og arrangementer	2 tilknyttede forskningsprosjekter
40 nettsartikler	Mobilt utstillingssystem
500 Olavsbreve	Transnasjonale forutsetningsanalyser
1000 vandrere	Styrke varemerket

[Se eksterne rapporter her](#)

[Andre vedlegg](#)

Søk ...

Velg måned

Bakgrunn – Pilgrim utan gränser

www.pilgrimutangranser.no

Bakgrunn

Pilgrimsvandring ligger i tiden. I det moderna samhället där tillvaron snurrar allt snabbare och utvecklingen ibland tycks existera för sin egen skull, dras allt fler människor till en enklare tillvaro och man söker balans i sitt liv. Det finns ett stort intresse för och en rörelse mot begrepp som mindfulness, retreat och naturturism, vilka ger tid och utrymme för eftertanke och enkelhet. Denna rörelse ökar intresset för pilgrimsvandring och de värdegrunder som en pilgrimsvandring symboliserar. I Europa finns det stora pilgrimsleder med bland annat Rom, Santiago de Compostela och Trondheim som mål (samt givetvis Jerusalem som största mål). På vår kontinent rör sig hundratusentals människor per år längs pilgrimslederna.

Olavsantemensalet.

Under medeltiden följde man i vikingakonungen Olav den heliges spår från landstigningen i S:t Olofs hamn i Selånger år 1030 e Kristus, via Stiklestad där han dog i slaget om kungamakten samma år och till hans gravsted i Trondheim. S:t Olavsleden har sitt utsprång i historien om kung Olav (II) Haraldsson född 995 i Ringerike och död i slaget vid Stiklestad 1030 och hur han blev Olav den helige. Hans liv och efterlevnad är

stoff för böcker och filmer. Han hade flera kopplingar till Sverige, inte bara att han en gång landsteg i Selånger på sin väg för att återerövra den norska tronen. Han var även gift med Astrid Olofsdotter, dotter till Olof Skötkonung. Det är även historien om hur Olav den heliges väg skulle bli en av världens största pilgrimsleder.

St Olav har länge varit ett starkt varumärke och gett namn åt både skolor, stafettlopp och gator. Det är dock detta projektpartnerskaps fasta övertygelse att det behöver adderas ett kulturhistoriskt perspektiv till St Olavsleden som levandegör och förklarar historien i vår tid. Detta för att leden ska återfå sin unika status och skapa en värdeutveckling som internationell destination. Förutom en självklar start i Selånger, ett tydligt mål i Stiklestad och Trondheim och det meningsfulla i att vandra i St Olavs fotspår, så bör det lyftas fram att leden vindlar sig fram genom ett hisnande landskap i skandinavisk vildmark.

Våren 2016 fattade kyrkorådet i Selånger församling beslutet att genomföra en länge planerad satsning att bygga ett kultur- och pilgrimscenter i Selånger där St Olavsleden börjar. Målsättningen är att Selånger pilgrimscenter skall bli både en vital del i infrastrukturen för vandrare/pilgrimer, men även ett besöksmål i sig för turister från både när och fjärran. Under sensommaren 2016 tog projektledaren kontakt med pilgrimscentret i Stiklestad och pilgrimgården i Trondheim för att utröna om det fanns en grund för samarbete och/eller samverkan. Hösten 2016 blev Selånger pilgrimscenter beviljat förstudiemedel för att utreda, analysera och ta fram ett koncept för Selånger pilgrimscenter. Samtidigt beviljades även medel för att undersöka om det fanns intresse och grund för ett gemensamt projekt mellan Selånger, Stiklestad och Trondheim.

Efter att ha mötts vid ett par tillfällen under hösten 2016 och våren 2017 beslutades att bilda ett partnerskap och söka gemensamma projektmedel hos Europeiska regionala utvecklingsfonden (Interreg Sverige – Norge).

Den 27 november 2018 beviljade övervakningskommittén projektansökan.

Mål, resultat og forventede effekter – Pilgrim utan gränser

www.pilgrimutangranser.no

Mål, resultat og forventede effekter

Vi har gjort en resa. Från de första tankarna om ett lokalt projekt, direkt kopplat till Selånger, till att bli helt naturligt att samarbeta mellan svenska och norska partners längs hela S:t Olavsleden. Vi ser så tydligt hur vår gemensamma nordiska historia knyter både länder och människor samman. Det känns fullständigt självklart att fortsätta det samarbete som påbörjats. År 2030 firas 1000-årsminnet av slaget vid Stiklestad. Norge förbereder jubiléet – det är klart att vi i Sverige också ska fira.

Under hela projektperioden har utvärderingsföretaget Demokratikonsult haft uppdraget att genomföra lärande utvärdering, till stöd för styrgruppen att anpassa projektgenomförandet. Demokratikonsult har också utvärderat och bedömt måluppfyllelsen. Samtliga mål och resultat redovisas se nedan.

Syfte

Att öka St Olavsledens attraktivitet genom att bygga en gränsöverskridande natur- och kulturhistorisk infrastruktur för vandrare och utveckla partnerskapet för en hållbar och långsiktig tillväxt. På dette viset vil vi bygge en tydelig identitet for hele leden.

Övergripande mål

Projektets övergripande mål var att testa, utvärdera och implementera det natur- och kulturhistoriska arvet i en gränsöverskridande verksamhet och strategi. Som en vital byggsten för att göra S:t Olavsleden till en attraktiv och populär pilgrimsled.

Resultat: Målet är uppnått.

Delmål

Delmål 1: Att öka kännedom om pilgrimsvandring generellt och S:t Olavsleden speciellt genom att tillsammans kommunicera kulturarvet kopplat till leden. Projektet ämnar också utveckla verksamhet och innehåll i pilgrimscentren och knutpunkterna. Därigenom vill parterna ytterligare öka förutsättningarna för S:t Olavsleden att bli än mer välkänt som varumärke nationellt och internationellt.

Resultat: Målet är uppnått.

Genom att projektet bland annat har etablerat pilgrimscenter där de har haft bland annat utställningar, service och restauranger samt att projektet har generellt god spridning medialt och i sociala medier/spridningskanaler så bedömer Demokratikonsult att målet är uppnått.

Pandemin medförde bland annat utmaningar och svårigheter i form av:

- Inställda möten och träffar inom projektorganisationen och med samverkande aktörer.
- Förseningar eller hinder i planerade aktiviteter såsom veckovisa gruppvandringar, gemensamma och återkommande kulturaktiviteter längs med leden.
- Förändringar i målgrupp. Minskat antal utländska besökare och pilgrimer och ökat antal svenska "hemestrare" och friluftsentresserade.
- Minskad kontakt mellan aktörer (exempelvis pilgrimscenter och hotellverksamhet).
- Minskat antal besökare på norska sidan efter gränsen stängde leden.

Projektet återhämtade sig snart och kom åter med ny energi och lösningsfokus. Alla inblandade fick ha en större acceptans för de delar som på grund av pandemin försenades eller försvårades. Efter övervägande beslutades att en förlängning av projektet inte behövdes, utan man trodde sig kunna hämta hem arbete och resultat under kommande säsong. Under hösten 2021 kunde projektorganisationen åter arrangera en fysisk träff. De upptäckte då att introduktion av nya medarbetare inte fungerat som önskat, brister i den ekonomiska planeringen uppdagades vilket utmynnade i att ansökan om förlängning av projektet med tre månader skickades in och beviljades i december

2021. Fler åtgärder som vidtagits för att möta coronapandemins utmaningar har varit bland andra:

- Planera om aktiviteter för att om möjligt kunna genomföra dem digitalt eller på ett säkert sätt.
- Senarelägga planerade och/eller planera "flexibelt" för aktiviteter eller insatser som inte kunna genomföras på grund av restriktioner.
- Övergång till digitala träffar, möten och workshops såväl internt som externt.

Delmål 2: Projektet ska aktivt bidra till att öka kännedomen om legenden Olav den helige. Detta genom att identifiera och kommunicera viktig forskning om pilgrimsvandring, S:t Olavsleden och historia kopplad till Olav den helige samt hitta pedagogiska medel för att levandegöra historien. Projektet vill lyfta upp S:t Olavsledens särart genom att åskådliggöra och sprida kunskap om ledens unika historiska sammanhang och bakgrund. Projektet ämnar kartlägga alla S:t Olavsminnen längs leden, samt de kultur- och religionshistoriskt viktiga och intressanta artefakter som finns i kyrkor och andra lokaler.

Resultat: Målet är uppnått.

Genom att projektet bland annat har producerat utställningar såsom utställning om S:t Olavs liv och utställning om spåren av S:t Olav som visats på såväl pilgrimscenter som i Finland, utvecklade databasen "Den digitale Olavskilden" samt i den mån det varit möjligt med hänseende till coronapandemin genomfört presentationer och workshops med föreningar och grupper, bedömer Demokratikonsult att målet är uppnått.

Delmål 3: Projektet ska utveckla, testa och implementera årliga gränsöverskridande kulturevenemang.

Resultat: Målet är ej uppnått.

Pandemin och de restriktioner som gällt under större delen av år 2020 och år 2021 har begränsat projektet att genomföra publika aktiviteter. Restriktionerna har hindrat aktiviteter med övernattnings och resande över landsgränsen. Således bedömer Demokratikonsult att målet inte är uppnått.

Delmål 4: Projektet ska utveckla, testa och implementera ett flexibelt utställningssystem som tillgängliggör regionernas historia, legenden om Olav den helige, pilgrimsvandring och regionens naturarv.

Resultat: Målet är uppnått.

Utställningar finns anpassade till olika lokaler. Det kan vara digitala skärmar för mindre lokaler, och skärmar på golv för större lokaler. Utställningarna kan också delas upp och visas i mindre delar med olika teman. Således bedömer Demokratikonsult att målet är uppnått.

Delmål 5: Projektet ska etablera fyra veckoknutpunkter.

Resultat: Målet är uppnått.

Följande pilgrimscenter (f.d. veckoknutpunkter) har etablerats: Frösö Pilgrimscenter, Gällö Pilgrimscenter, Ånge Naturum/Borgsjö Pilgrimscenter samt Åre Pilgrimscenter. Verksamhet har utvecklats i form av bland annat utställningar, restauranger/sommarcaféer och sommarguider. Verksamhet har även utvecklats på Selångers pilgrimscenter. Således bedömer Demokratikonsult att målet är med råge uppnått.

Projektorganisasjon

Projektägare har varit Selångers församling, Stiklestads regionale pilgrimscenter och Nidaros Pilegrimsgård i Trondheim. Projektägarna har bemannat styrgruppen som under projekttiden haft 17 styrgruppsmöten, varav fyra var fysiska tvådagarsmöten. Styrgruppen har ansvarat för att fastställd projektplan har följts, och de anpassningar som gjorts pga pandemirestriktioner.

Styrgruppen har bestått av:

- Bror Holm, Selångers församling, ordförande, 2019-01-01 – 2022-03-31
- Helene Westerlind, Selångers församling, 2019-01-01 – 2022-03-31
- Heidi Carine Brimi, Stiklestad regionale pilegrimssenter, 2019-01-01 – 2021-04-15
- Anne Haga/Lisa Skjellfjord, Stiklestad regionale pilegrimssenter, 2021-10-28 – 2022-03-31
- Cathrine Roncale, Nidaros pilegrimsgård 2019-01-01 – 2019-10-18
- Guro Vistad, Nidaros Pilegrimsgård 2019-01-01 – 2019-05-10
- Ingeborg Collin, Nidaros pilegrimsgård, 2019-05-27 – 2022-03-31
- Einar Wegge, Nidaros pilegrimsgård, 2019-01-01 – 2022-03-31

Projektgrupp

Projektledare har varit Bror Holm, med projektstöd av Helene Ersson, Norrlands utredningstjänst AB. Heidi Carine Brimi har haft ansvaret som projektledare på norsk sida fram till sin sjukskrivning våren 2021. Anne Haga tok över en del oppgaver for Pilegrimssenter Stiklestad sommeren 2021 og Lisa Skjellfjord har ersatt Heidi som projektledare från hösten 2021 till våren 2022. I projektgruppen har även följande ingått:

- Nils Johan Tjärnlund, historiker och vetenskapsjournalist, delprojektledare för föreläsningar och *Pilgrimspodden – I spåren av S:t Olav*, framtagning av källmaterial om det gemensamma kulturarvet kopplat till S:t Olav, manus till utställning om S:t Olavs liv och spåren av S:t Olav.

- Cathrine Roncale, delprojektledare Framtagning av S:t Olavsouveniren
- Ane Nordvik Hasselberg, processledare och layout, Framtagning av S:t Olavsouveniren
- Tor-Einar Siebke, delprojektledare för *Den digitale Olavskilden*
- Stefan Alexis, utformning och innehåll, utställning S:t Olavs liv
- Anne Charlotte Ytter, layout, utställning om S:t Olavs liv
- Jan Ovland, layout, utställning, skrift och konstkort om spåren av S:t Olav
- Susanne Rönngren, löpande marknadsföring och information till allmänheten om projektaktiviteter
- Laila Grubb, administratör
- Beatrice Ikonen, rekvisering och rapportering
- Daniel Hansson, projektredovisning

För delprojektet Etablering av veckoknutpunkter på svensk sida har varje pilgrimscenter utsett en projektkoordinator:

- Helene Westerlind, Selånger Pilgrimscenter
- Lena Gustafsson och Anna-Carin Lögdahl, Borgsjö Pilgrimscenter
- Veronica Eklund, Gällö Pilgrimscenter
- Jenny Michanek, Frösö Pilgrimscenter
- Phär Karpas, Åre Pilgrimscenter

Ansvarsfördelning: den större delen av projektet har drivits av den svenska projektledningen. Dels har en större del av aktiviteterna t ex etablering av pilgrimscenter berört leden i Sverige, dels har sjukskrivning både i 2020 og 2021 påverkat insatserna på norsk sida. Framtagning av S:t Olavsouveniren har gjorts med delprojektledning från Norge men finansierats av den svenska budgeten. Detsamma gäller databasen *Den digitale Olavskilden*.

Lärande utvärdering under projekttiden med hjälp av Demokratikonsult

Under hela projektperioden har utvärderingsföretaget Demokratikonsult haft uppdraget att genomföra lärande utvärdering, till stöd för

styrgruppen att anpassa projektgenomförandet. Detta utvärderingsarbete har sammanfattats i två lärande utvärderingsrapporter under projekttiden och en slutrapport. I den första följeforskningsrapporten, som sträcker sig från 1 januari fram till 31 mars 2020, beskrivs och kommenteras projektets logik (P1), mål och nyckeltal/baslinje, horisontella kriterier och definitioner.

I den andra följeforskningsrapporten, som sträcker sig från 1 april fram till 30 oktober 2020, beskrivs och kommenteras framför allt vad som framkommit på det digitala lär- och analysseminariet med fokus på risker, hinder och hur coronapandemin (covid-19) påverkar projektets genomförande. Dessutom beskrivs och kommenteras projektorganisationens arbete med hållbarhetsaspekterna och de gränsöverskridande mervärdena. I delrapporten för perioden 1 november 2020 fram till 30 april 2021 beskrivs och kommenteras projektets nyckelpersoners uppfattning om projektets genomförande och aspekter som skulle kunna stärka projektets betydelse och genomförande.

Den bedömning av måluppfyllelse som återfinns i slutrapporten har gjorts av Demokratikonsult.

Søk ...

Indikatorer – Pilgrim utan gränser

www.pilgrimutangranser.no

Pilgrim Utan Gränser

Prosjektmål

Målet har vært å øke attraktiviteten til St. Olavsleden ved å bygge en natur- og kulturhistorisk infrastruktur over og utvikle partnerskapet for en bærekraftig og langsiktig vekst. Gjennom dette arbeidet ville vi bygge en tydelig identitet for hele leden. Prosjektet skulle synliggjøre, løfte frem og tilgjengeliggjøre regionens natur- og kulturarv relatert til pilegrimsfeltet og legenden om St. Olav.

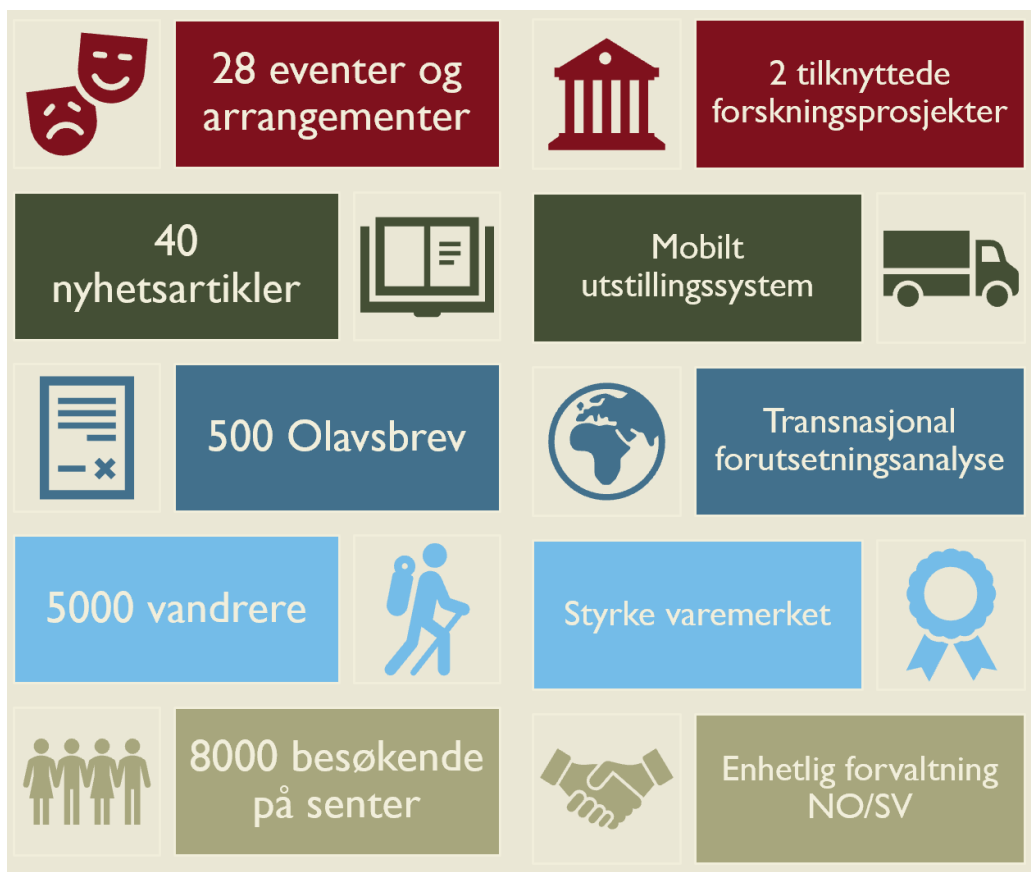
Hvordan

Prosjektet skulle etablere en natur- og kulturhistorisk infrastruktur og konseptualisere aktiviteter og arrangementer. Det skulle etableres et system og en systematikk rundt dette som la til rette for utvikling også etter prosjektslutt.

Hovedaktiviteter

Forventede resultater

Fra prosjektbegrivelsen

På medeltiden var pilgrimsvandringar en motor i den økonomiska utvecklingen i Europa, med miljontals pilgrimer på väg mot botgöring. Idag lever vi i ett post-sekulariserat samhälle och pilgrimsvandring har delvis fått ett andra förtecken. Dagens rastlösa människor vandrar för nå inre ro och frid, och pilgrimsvandringen har fått en renässans. Projekt *Pilgrim utan gränser* ska bygga ihop St. Olavsleden med en natur- och kulturhistorisk infrastruktur och ge en gränsöverskridande sammanhållning för både pilgrimer och turister från när och fjärran.

Projektets mål är att med olika medel och på olika sätt synliggöra, lyfta fram och tillgängliggöra regionens natur- och kulturarv kopplat till pilgrim och legenden om Olav den helige. Ett av projektets utmaningar är att med historien som plattform hitta form och innehåll för att lyfta historien och arvet in i framtiden. Historiska arv har ett värde så länge de lever i människors medvetande och information om historien blir kunskap när den lever i nuet. Projektet har för avsikt att bygga upp en natur- och kulturhistorisk infrastruktur och konceptualisera aktiviteter och evenemang och bygga system och systematik som kan fortsätta att utvecklas även efter projekttidens slut. Alla aktiviteter och evenemang utvecklas i nära samverkan med personer, organisationer och företag som blir viktiga i att permanenta projektets framgångsrika resultat.

Projektet vill lägga en grund för att St. Olavsleden kommer att bli en av världens ledande pilgrimsleder.

Vurdering

– Antal vandrare ökar (år 2021 500 st. S:t Olavs brev utfärdas för unika vandrare på S:t Olavsleden, totalt 5 000 registrerade vandrare på center/knutpunkter).

Resultat: Indikatorn är delvis uppfylld.

Antalet vandrare som registrerats längs leden har varit 3 919 personer. Se tabell nedan:

Selånger (Gisselåsen)	500	200	331	1 031
Stiklestad	742	449	540	1 731
Nidaros pilegrimsgård	365	47	181	593

Antalet vandrare som tog ut S:t Olavs brevet i Trondheim var år 2019: 350 personer (152 har gått från Sundsvall/Selånger), år 2020: 44 personer (gränsen stängd mot Norge. 3 har gått från Sundsvall/Selånger) och år 2021: 172 personer (gränsen stängd mot Norge via Skalstuguvägen/Stiklestad. 48 personer har gått från Sundsvall/Selånger, en positiv utveckling verdt å nevne var at antall nordmenn langs St. Olavsleden ble doblet fra 2020 til 2021). Demokratikonsult bedömer att indikatorn påverkats av coronapandemin.

– Antal arrangerade evenemang, gästföreläsningar och workshops (28 event).

Resultat: Indikatorn är uppfylld.

På grund av coronapandemin har projektet inte kunnat bjuda in till fysiska träffar så som planerat, däremot har föreningar och företag kontaktat projektet för information om S:t Olav, leden och pilgrimsvandring. Projektet har också bjudit in till kortare vandringar.

Under projekttiden har bland annat följande genomförts: 9 gästföreläsningar (230 deltagare), 32 tillfällen med vandringar mellan 5–15 km (1 525 vandrare), 102 föreningar på besök som fått information om S:t Olav, leden och pilgrimsvandring (2 042 deltagare) och 58 företag och offentliga organisationer på besök som fått motsvarande information (1 474 deltagare).

Gästföreläsningarna spelades in och ingår i *Pilgrimspodden – I spåren av S:t Olav*. För stunden har 3 900 nedladdningar gjorts från Spotify, <https://open.spotify.com/show/02OWJ3CIS9cH8tO3gnWe1v>.

– Artiklar i dagspress (40 artiklar).

Resultat: Indikatorn är uppfyllnad (40 artiklar).

– Databas över S:t Olavsminnen (1 databas).

Resultat: Indikatoren är uppfylld.

- Export av regionen till andra länder (>1).

Resultat: Indikatoren är delvis uppfylld (Finland).

- Forskningsprojekt kopplas till satsningen (2 forskningsprojekt).

Resultat: Indikatoren är delvis uppfylld.

Projektet gav tillsammans med Mittuniversitetets Industridesignprogram studenterna som examensuppdrag att designa vindskydd för S:t Olavsleden. Nio förslag presenterades och fanns som utställning under våren 2019. Tankar finns att något av dessa förslag ska uppföras i närheten av Selånger.

Coronapandemin har begränsat möjligheten att genomföra den forskning av pilgrimsvandrarens bakomliggande orsak till sin vandring och upplevelsen av den. Detta skulle skett tillsammans med Karlstads universitet som gjort motsvarande forskning vid El Caminon i Spanien.

- Knutpunkter etablerade längs leden (5 knutpunkter).

Resultat: Indikatoren är uppfylld

(Selånger, Borgsjö, Gällö, Frösön och Åre).

- Mobilt utställningssystem (1 utställningssystem).

Resultat: Indikatoren är uppfylld.

Utställningen *I spåren av Sankt Olav* finns översatt på svenska på Selånger pilgrimscenter, Borgsjö pilgrimscenter, Gällö pilgrimscenter och Frösö pilgrimscenter i Sverige, samt översatt på finska på Skärgårdscentrum i Korpoström på Åland och översatt på norska i Stiklestad regionale pilegrimssenter i Stiklestad.

- Pilgrimscentrens och veckoknutpunkternas besökare ökar (8 000 besökare).

Resultat: Indikatoren är med råge uppfylld (80 739 besökare åren 2019-2021), se tabell nedan.

Pilgrimscenter	2019	2020	2021	Summa
Selånger	8 755	11 955	28 524	49 234
Stiklestad		5 500	6 200	11 700
Summa	10 219	22 494	44 026	80 739

Pilgrimscenter	2019	2020	2021	Summa
Pilegrimsgården	1 464	449	857	2 770
Borgsjö Naturum		4 590	4 883	9 473
Borgsjö församling			312	312
Summa	10 219	22 494	44 026	80 739

Antal besökare per år och pilgrimscenter

– Pilgrimscentren och veckoknutpunkterna har utarbetat ett partnerskap, form och innehåll för en ideell förening.

Resultat: Indikatorn är delvis uppfylld.

Samarbetsavtal om pilgrimsarmbandet är tecknat mellan Selånger Pilgrimscenter och Besökscentrum (Nidraros domkirkes restaureiringsarbeider). Interesse från Härnösands stift har inkommit gällande fortsatt utveckling och framtida satsningar på pilgrimstraditionen och det gemensamma kulturarvet.

Selångers församling har stiftets uppdrag att samordna och inspirera arbetet kopplat till pilgrim och S:t Olavsleden i övriga församlingar.

– Regionen som kulturhistorisk region har lyfts fram och stärkts för pilgrimsvandrare.

Resultat: Indikatorn är uppfylld.

– Regionens varumärke har stärkts.

Resultat: Indikatorn är delvis uppfylld.

Region Västernorrland utreder möjligheten att gemensamt marknadsföra regionen genom spännande natur och okänd historia där Höga kusten och S:t Olavsleden har en självklar plats. Etableringen av pilgrimscentren gör leden och kulturhistorien synlig och tillgänglig för fler än vandrarna. Det kan ses som skyltfönster för vandringsleden, vilket inspirerar både kommande vandrare, aktörer längs leden och offentliga organ att öka sitt engagemang kring det gemensamma kulturarvet.

– Transnationell förutsättningsanalys (1 analys).

Resultat: Indikatorn är uppfylld.

En förstudie har presenterats för styrgruppen i mars 2022. Samtal pågår om hur ett fortsatt projekt skulle kunna utformas. Det förs dialoger med både med Östersunds kommun som har uppdraget av övriga svenska kommuner längs leden att göra en ny ansökan till Interreg Sverige-Norge, och med Sydsamiskt center, Nasjonalt

pilegrimssenter i Norge, Kvarnens samkommun och Pargas kommun i Finland om ansökan till Interreg Aurora.

- Ökad allmän kännedom om S:t Olavsleden, legenden om S:t Olav, regionens historia samt regionens natur- och kulturarv.

Resultat: Indikatoren är uppfylld.

De etablerade pilgrimscentren har under åren haft över 80 000 besökare. På samtliga ställen finns utställningen *I spåren av Sankt Olav*. Det har också färdigställts en utställning, som omfattar den trakt och det liv Olav Haraldsson kom till år 1030. Den utställningen är förberedd för anpassning till respektive pilgrimscenter, utifrån intresse av fördjupningar och tillgång till utställningsyta.

- Öka antalet kultur- och naturintresserade pilgrimer längs med S:t Olavsleden.

Resultat: Indikatoren är uppfylld.

- Ökad företagsamhet längs hela leden.

Resultat: Huvudsakliga ansvaret för ökad företagsamhet har lagts på projektet *S:t Olavsleden – ett steg i regional utveckling*. Projektet har samlat och stimulerat framför allt ideella organisationer så som församlingar, hembygdsrörelsen och friluftsföreningar att hitta former att utveckla tjänster så som servering av historisk mat, guidade turer och gruppvandringar för att stärka den egna organisationens ekonomi.

Aktivitetsindikatorer:

- Gemensamma kulturarv där insatser för ökad tillgänglighet och hållbart bevarande har genomförts. Antal två (2) stycken.

Resultat: Aktivitetsindikatoren är uppfylld.

Framtagning av *Den digitale Olavskilden* som är starten på en gemensam databas för Olavsminnen i hela världen. Utställningar som rör både S:t Olavs liv och spåren av S:t Olav har producerats och finns tillgängliga på flera ställen.

- Gemensamma naturarv där insatser för ökad tillgänglighet och hållbart bevarande har genomförts. Antal en (1) stycken.

Resultat: Aktivitetsindikatoren är uppfylld.

Med kartor och information om leden vid pilgrimscentren har fler fått kännedom om möjligheten till kortare och längre vandringar längs leden. Guiderna vid pilgrimscentren

har fått introduktionsutbildning i ledens sträckning, sevärdheter i naturen, historia och betydelsen av ett gott bemötande. Borgsjö Pilgrimscenter är samlokaliserat med Borgsjö Naturum, där befintliga utställningar om naturen i Mellannorrlands inland visas. Selånger Pilgrimscenter har anlagt en örtagård med historiska växter, främst kopplade till medeltiden med dess klosterväsen och kunskap om medicinalväxter. Projektet har producerat en skrift där växterna med dess historiska betydelse presenteras.

Grenseoverskridende Merverdi – Pilgrim utan gränser

www.pilgrimutangranser.no

Grenseoverskridende Merverdi

Gränsen som resurs

Utgangspunktet i projektet har vært at det er en grenseoverskridende merverdi som må utvikles og tydeliggjøres. Det har også vært en bevissthet rundt utfordringen med å få den 58 mil lange leden fra Selånger til Trondheim å henge sammen tematisk. Olavsarven er en felles kulturarv som er spesiell for denne regionen og som knytter hele regionen sammen, det er en av regionens sterkeste fellesnevner. Styrgruppen besluttet tidlig at sammanställa de källor som finns om Olav Haraldsson i en skrift, samt fastställa den som utgångspunkt för alla delprojekten. Styrgruppen var tydlig med att säkerställa så att det fanns en gemensam historiebescrivning mellan Norge och Sverige. Allt för att inte hamna i diskussioner senare i delprojekten. Den samlade kunskapen om det gemensamma nordiska kulturarvet, kopplat till S:t Olav, har haft stor betydelse för framgångarna i projektet. [Her finner dere mer om det.](#)

Utnyttjande av kritisk massa

Intresset för St Olavsleden och fördelarna för vandrarna blir större om de upplever att St Olavsleden är en röd tydlig tråd genom både Sverige och Norge, utan upplevda skillnader mellan landsgränser, regiongränser, kommungränser eller församlingsgränser. St. Olavsleden har lenge vært et sterkt varemerke og har gitt navn til både skoler, stafettløp og gater. Prosjektet har likevel jobbet med overbevisningen om at det er viktig å få frem mer av det kulturhistoriske perspektivet til leden, som levendegjør og forklarer historien i vår tid. En viktig måte å få dette frem på er gjennom historiefortelling og felles aktiviteter langs leden som fremmer dette. Projektet har derfor hela tiden haft fokus på den gemensamma berättelsen, och upplever att det finns ett større interesse hos aktörerna längs leden att ta kontakt och samarbeta med andra aktörer längs leden. Vi upplever att "avståndet har krympt" mellan människor och platser längs leden. Som exempel kan nämnas delprojektet att ta fram en unik pilgrimssouvenir med hantverkare från både Norge och Sverige, med försäljning i både Norge och Sverige. Det gemensamma sättet som armbandet tagits fram på och berättelsen bakom ökar kundernas intresse för armbandet.

Projektets uppfattning om att leden mellan två länder upplevs mer spännande har stärkts under projekttiden. Den gemensamma marknadsföringen av leden och det gemensamma kulturarvet har stor betydelse för ledens fortsatta utveckling som besöksmål. Detta arbete har bara börjat.

Överbryggande av gränshinder

Det er viktig for St. Olavsleden fremtid at leden fungerer som en helhetlig led også på tvers av grensen. Det har i prosjektet vært et mål å styrke båndene ikke bare innad i regionene, men langs hele leden, mellom regionene Trøndelag, Jämtland og Västernorrland gjennom felles historiefortelling og økt samarbeid. Utfordringen med dette fikk vi virkelig erfare nå under pandemitiden, da gränsen mellom Norge och Sverige har under pandemin varit en av de mest stängda gränserna i Europa. Ikke bare har det vanskeliggjort møter mellom prosjektpartnerne, det har også delt leden fysisk i to og hindret pilegrimer i å gå hele veien til Trondheim.

Hantering av berlocker och remmar som tillverkats av hantverkare med flera månaders handläggning av Tullverket på norsk och svensk sida har skapat stor irritation och förtvivlan. Förhoppningsvis var en hel del av problemen kopplade till pandemirestriktionerna, samtidigt som det nu finns större kunskap om behovet av framförhållning.

För att överbrygga gränshinder har projektet bland annat arbetat med följande insatser:

- Delprojektet att ta fram ett pilgrimssmycke har bidragit med symboliskt värde genom att det materialiserar samverkan och lärande. Samarbetsprocessen

upplevdes av projektorganisationen vara en del av ny storytelling kring regionens kulturarv.

- Framarbetat erbjudanden om svensk-norska kulturutbyten.
- Hantering av coronarelaterade konsekvenser.
- Hantering av dubbel- och stuprörsarbete när fysiska avstånd varit stora.
- QR-koder har tillgängliggjort kulturhistoriens fakta, information och ortsoberoende koncept.
- Skapande och nyttjande av aktörer, referensgrupp, nätverk och nod för samverkan.
- Skapat tillfällen för gemensamt lärande och reflektion.
- Tillvaratagande av mötet med besökare längs med leden och i pilgrimscentren har skapat ett mer sammanhållet innehåll och en modern pilgrimsfärd.
- Verksamhetsutveckling inom de olika pilgrimscentren har varit ett delat lärande. Exempel på detta är att den utveckling som Selånger Pilgrimscenter gjort har inspirerat andra center/besöksmål att vidareutveckla utifrån sina förutsättningar och önskningar. Ett annat är de samarbeten och lokala projektgrupper som framför allt bildats i Borgsjö och Gällö.

De Horisontale Kriteriene – Pilgrim utan gränser

www.pilgrimutangranser.no

Likestilling og Miljø

Det har vært fokus på ønsket om å være en plattform for alle menneskers like muligheter og mot diskriminering i prosjektet. Det har vært jobbet aktivt med å være åpne og tilgjengelige for alle på like vilkår og sikre likestilling og ikke-diskrimineringsprinsippene i aktiviteter som utstillinger, eventer, workshops, i kunnskapsmaterialet og forelesningene.

Bærekraftig utvikling og miljø har også vært viktige faktorer. Pilegrimsvandring i seg selv er kanskje en av de mest miljøvennlige måtene å reise på, og her har det vært gode muligheter for å fremme en holdbar miljøtankegang gjennom informasjonsarbeid, ved å oppmuntre til å benytte tog som reiseform, i tillegg til tilgjengeliggjøring og informasjon om bruk av kortreist og økologisk holdbar mat som gjør det lettere å ta gode valg.

Horisontella mål

Jämställdhet

Prosjektet har arbeidet med jämställdhetsaspekten genom att bland annat:

- Eftersträva en jämställd projectorganisation.

- Ett perspektiv på projektstrategi och genomförandeplan. Aktiviteter, material och utställningar har diskuterat att försäkra att de genomförs på ett jämställt sätt.
- Lyfta kvinnan i det "normalt" manligt dominerande historieskrivandet. Då har projektet skapat en plattform för pilgrimscentrens arbetesamhet att tillgängliggöra natur och kulturhistoria för att sprida kunskap your one jämställt perspective. Exempelvis genom en helgonutställning som skildrar kvinnornas historia, jämställdhetsperspektiv i Barnens pilgrimsfärd, i utställningen om Vikingarnas historia skildring Ingegerd, prickar till Olof Skötkonung, som var trolovad med Olav och som såg småskaliga förklarades som helgon (Sankta

Mål

- Att skapa en öppen plattform förvandlingsleden, pilgrimscentren och knutpointna för att tillgängliggöra nature and cultural history för att sprida just create your one genus perspective.
- I projektets inledande fas ingick genusperspektivet i projektstrategin.
- Att inkludera genusperspektivet i projektets genomförandeplan.

Resultat: Målet är uppnått.

Målet är uppnått genom att projektet har inkluderat ett könsperspektiv i projektstrategi och genomförandeplan. Detta genom att bland annat inkludera ett genusperspektiv i utställningar om S:t Olavs liv och spåren av S:t Olav samt i databasen Den digitale Olavskilden och relativt jämn könsfördelning i projektorganisationen.

Lika möjligheter och icke-diskriminering

Projektet har arbetat med mångfaldsaspekten genom att bland annat:

- Fokusgrupper har använts för att säkerställa lika möjlighets- och icke-diskrimineringsprinciperna i planering och i aktiviteter såsom nybyggnationer, utställningar, evenemang, workshops, kunskapsmaterial och föreläsningar.
- Främja spridning av kunskap om att läsa människans historia i naturen. Spår kan ses i naturen från tidigare boplatser, svedjebränning och åkermarker.
- I utveckling av verksamhetsinnehåll på destinationer har större medvetande skapats om de som historiskt sett levit i området längs med leden. Att inkludera samernas historia har prioriterats och Gaaltije Sydsamiskt kulturcentrum har ingått i planeringen av utställningen om S:t Olavs liv och bidragit med de texter som rör den samiska historien.
- Inom projektorganisationen lyft upp och medvetandegjort de historiska motsättningarna mellan nybyggare och ursprungsbefolkning och hur dessa motsättningar lever kvar än idag till diskussion.

- Planera aktiviteter med aktörer hemmahörande inom andra trosförare. Exempelvis planerades för sommaren 2020 aktiviteter med katolska kyrkan vilka ställdes in på grund av rådande pandemi och har således skjutits på framtiden.
- Projektet har initierat kontakt med modersmåls lärare för vidare samarbete.
- Skriftlig information till besökare på engelska, norska och svenska med diskussioner om att addera fler språk. Nyttja församlingars medarbetares språkkunskaper t.ex. vad gäller finska, ryska och tyska i kommunikation med målgrupper.
- Utveckla serviceutrymmen och träffpunkter så att de ska vara fysiskt tillgängliga, möjliggöra för besökare som inte har möjlighet att till fots vandra att ta sig med buss eller tåg till mål längs med leden.

Mål

- Att vara en plattform för alla människors lika möjligheter och icke-diskriminering är en ständigt pågående dialog och debatt hos projektägarna och de huvudmän de är kopplade till.
- Fokusgrupper med olika perspektiv säkerställer lika-möjlighets- och icke-diskrimineringsprinciperna i aktiviteter som utställningar, evenemang, workshops, kunskapsmaterial och föreläsningar.
- Aktiviteterna i sig blir plattformar för möten där kunskapsöverföring och erfarenhetsutbyten sker.

Resultat: Målet är delvis uppfyllt.

Projektets målgrupp för utställningar och andra insatser har varit en bred allmänhet som inte tidigare har kännedom om området. Fokus har varit på barn, tillfälliga besökare och lokalbefolkning av annan härkomst. Projektet har fått engagemang från skolor (exempelvis Skvaderns gymnasieskola, S:t Olofskolan, Bergsåkers skola och Granlo kyrkfritids), projektets utställningsmanus har lästs och diskuterats utifrån dessa perspektiv i både styr- och projektgrupp.

Bærekraft og Miljø

Projektet har arbetat med miljöaspekten genom att bland annat:

- Besökare har informerats och försökt motiverats till hållbar vandring genom filmer, bilder och texter som beskriver enkelhet, närhet till naturen med behov av få saker i enlighet med pilgrimens värden.
- Efterföljt framtagen resestrategi som inneburit en eftersträvan att resor ska ha så liten miljöpåverkan som möjligt. Evenemang, möten och workshops har planerats för att främja kollektivt resande eller digitala träffar.

- Främjat vandring som ett mer miljövänligt sätt att turista. Vandring och pilgrimsvandring ska kunna ske i samklang med natur och med liten påverkan på naturarv och fjällmiljö. Behov av kunskapsfrämjande insatser för att stärka vandrares hållbara förhållningsätt till naturen har identifierats och förankrats inom projektorganisationen.
- Inkluderat ett hållbarhetstänk i hela projektgenomförandet.
- Inspirerat andra att uppleva naturen på ett hållbart och långsiktigt sätt.
- Nyttjat ledens närhet till tågtrafiken vilket främjar hållbar transport och resande. Kommunicerat möjligheterna att det längs hela leden finns möjlighet för besökare att resa kollektivt med tåg och/eller buss. De pilgrimscenter/knutpunkter som etablerats inom projektet har planerats för att tillgängliggöra kollektivt resande och hållbar infrastruktur runt centren.
- På Selånger Pilgrimscenter har en örtekryddgård skapats som visar natur- och kulturarv.
- Samtliga aktiviteter, möten och evenemang har tagit hänsyn till ekologisk hållbarhet genom att i första hand nyttja ekologiska och närodlade/närproducerade livsmedel.
- Samtliga upphandlingar har utgått från ett hållbarhetsperspektiv i utvärderingen och att samtliga upphandlade och nyttjade externa resurser skall efterleva projektets hållbarhetspolicy. Det betyder att Pilgrim utan gränser främjar gröna strategier t.ex. vad gäller närproducerade och/eller ekologiska livsmedel. Genom samarbete med projektet *Mat och dryck längs Nordens gröna bälte* har knutpunkter/pilgrimscenter deltagit i workshops och utbildning kring lokalt och historiskt anpassad mat. Ambitionen var att besökare på pilgrimscentren kunde få smaka på lokalt och ekologiskt producerad mat med historisk anknytning till den plats den serveras.
- Samverkan har även varit hållbar på det sätt att projektorganisationen har tagit tillvara på gemensamma resurser såsom kunskap, erfarenheter och resultat.

Mål

- Arbeta med ett genomarbetat miljötänk i infrastrukturen kring centren och knutpunkterna.
- Inkludera ett hållbarhetstänk i hela projektgenomförandet. En hållbarhetsplan upprättas.
- Samtliga aktiviteter, möten och evenemang tar hänsyn till ekologisk hållbarhet genom att i första hand nyttja ekologiska och närodlade/närproducerade livsmedel.
- Efterleva resestrategin.
- Samtliga upphandlingar ska ha ett hållbarhetsperspektiv i utvärdering och samtliga upphandlade och nyttjade externa resurser ska efterleva projektets

hållbarhetspolicy.

Resultat: Målet är uppnått.

Målet är uppnått genom att bland annat en hållbarhetsplan utvecklats, tågresor mellan Sundsvall och Trondheim, samarbete med projektet *Mat och dryck längs Nordens gröna bälte*, där lokala livsmedelsproducenter knutit kontakter med respektive pilgrimscenter, övergång till digitala möten samt i samarbete med Sundsvalls kommun förstärkt och tydliggjort vandringsleden från Sundsvalls centralstation till Selångers Pilgrimscenter. I den mån det varit möjligt har leverantörer i närområdet valts, då de kunnat visa på mindre resande än andra.

Informasjon og Kommunikasjon – Pilgrim utan gränser

www.pilgrimutangranser.no

Informasjon og Kommunikasjon

Prosjektet har hatt en klar strategi om å ha en felles kommunikasjonsstrategi om prosjektet og om Olavsarven. Olavsarven er en viktig felles kulturarv for regionen og den knytter St. Olavsleden sammen som en helhet både historisk og kulturelt. Det har vært fokus på formidling og historiefortelling for å gjennom et kulturhistorisk perspektiv, levendegjøre og forklare historien i vår tid. Det har også vært viktig å løfte frem at St. Olavsleden slynger seg frem gjennom et fantastisk landskap i skandinavisk villmark, men også gjennom kulturlandskap og sjarmerende tettsteder.

De insatser for å nå en bredere spridning av prosjektet som har gjennomført har varit bland annat via:

- Ett sextiotal föreningar och organisationer har besökt pilgrimscenter och tagit del av helgonberättelsen om S:t Olav. På grund av coronapandemin har fler liknande träffar och seminarier som varit planerade ställts in. Planering av träffar har fortsatt

även under pandemin för att om möjligt kunna genomföra dessa så snart möjlighet getts varför det finns en god struktur och paket att tillgå.

- Externa aktörer såsom projektet S:t Olavsleden, Visit Sundsvall samt i grupper på social media kopplat till El Camino de Santiago, S:t Olavsleden och vandringsturism i Sverige.
- Egna sidor på Facebook för information, aktivitetsinbjudan och reklam (introfilmer).
- En grupp modersmåslärare som besökt projektet. Dessa har hjälpt till med att sprida kunskap vidare till studenter och egna nätverk.
- Genom samverkan och samröre med andra projekt som verkar längs med leden och/eller regionen har kontakter knutits och projektet fått möjlighet till spridning i deras kanaler.

Instagram för inspiration, bilder och introfilmer samt interaktivitet med följare.

- Pilgrimscenter erbjuder olika sätt att ta del av upplevelser och utvecklingen pågår successivt. Stiklestad gör möjligt för besökare att ta del av utställningar med 360-graders besök i Virtual Reality (VR).
- Varje pilgrimscenter har lagt in information och presentation på www.naturkartan.se med hjälp av projektet *S:t Olavsleden – ett steg i regional utveckling*.
- Pilgrimspodden *I spåren av Sankt Olav* skildras S:t Olavsleden med koppling till kulturarvet. Pilgrimspodden har till dags dato utgett 18 avsnitt.
- Pressmeddelande vid aktiviteter såsom utställning om spåren av Sankt Olav, lansering av Pilgrimssouveniren och Barnens pilgrimsvandring.
- Skapat innehåll för aktiviteter och utställning har uppmärksammats av media och andra aktörer såsom utställningen om spåren av Sankt Olav, Barnens pilgrimsvandring etcetera.

Projektet Pilgrim utan gränser har fått en del medial uppmärksamhet, framför allt lokalt och regionalt men även nationellt. Några exempel är följande:

- Framtid Ånge sommar 2021: [Tusenårig helgonlegend lockar vår tids pilgrimer till Borgsjö.](#)
- Riksantikvarieämbetet 2021: [Strukturfonder och kulturarvsprojekt. Exempel från norr till söder – turism, stadsutveckling och hantverk.](#)
- Sveriges Radio 2019-06-22: [Nya stämplor längs Sankt Olavsleden trendar.](#)
- Nättidningen Svensk Historia 2020-06-11: [I spåren av Sankt Olav.](#)
- TV4 Morgonnyheterna 2020-06-26: [Lottie Knutsson lämnar svenska restips.](#)
- Sundsvalls tidning 2020-06-27: [Helgon då och nu – ny utställning i Selånger: "Helgonen påverkar oss än i dag utan att vi vet om det".](#)

- SVT Ekonomibyrån 2021-03-29 om besöksnäringens generellt och [intervju med Helene Westerlind om Selånger Pilgrimscenter och pilgrimsturism](#)
- Sveriges Radio 2021-07-24: [Nytt pilgrimscenter på Frösön.](#)
- Avisa Nidaros 2021-08-07: [De holder til midt i byen og ønsker a lare trondhjemmere om trenden: I normaler er kapasiteten sprengt](#)
- Sveriges Radio 2021-08-18: [Tyska vandrare imponerade av pilgrimsleden.](#)

På trycksaker har logotyper för projektägarna, Interreg Sverige-Norge och Region Västernorrland visat hur projektet finansierats. Den norske prosjektstøtten har vært synliggjort gjennom bruk av logo med fylkesvåpen fra trøndelag fylkeskommune. Hos varje projektpartner har anslag varit uppsatt om det pågående projektet. På samtliga pilgrimscenter finns det en eller flera bordsflaggor, bestående av den svenska och den norska flaggan, samt Eu-flaggan. I intervjuer med media och information till besökare har det framgått att det är ett projekt som finansierats av Interreg Sverige-Norge och Region Västernorrland.

Forankring av prosjektets resultat og effekter – Pilgrim utan gränser

www.pilgrimutangranser.no

Forankring av prosjektets resultat og effekter

Hovedmålet med prosjektet var å teste, vurdere og implementere den natur- og kulturhistoriske arven i en grenseoverskridende virksomhet og strategi. Dette som en vital byggestein for å gjøre St. Olavsleden til en attraktiv og populær pilegrimsled. Et viktig spørsmål var hvordan prosjektets resultater skulle forvaltes og videreutvikles etter prosjektperiodens slutt. Et viktig mål med samarbeidet som startet var å finne formene for en fortsettelse.

Forventet resultat av projektet

- Det finns ingen organisation som etablerats eller formerats som gjort anspråk på att utgöra en centrumbildning för St Olavsleden ur ett pilgrimsperspektiv. En sådan centrumbildning kan utgöra plattform för framtiden och en katalysator för nya

initiativ för utveckling, forskning och utbildning. I detta förväntade resultat finns även ambitionen att arbeta med att adressera en svårighet med gränsöverskridande samarbete. Som även är ett skäl för projektet. Gränsöverskridande samarbete och samverkan försvåras ofta av att kommuner och regioner har olika uppdrag och interna prioriteringar. Talar man ett svensk-norskt samarbete och samverkan finns även skillnader i roller hos regioner och kommuner. Genom att skapa en gemensam organisation som har samsyn och former för samhandling finns möjligheter för regioner och kommuner att ge organisationen uppdrag av gränsöverskridande karaktär (kopplat till St Olavsleden och St Olavsrelaterade frågor).

- En enhetlig St Olavsled som genom ett etablerat samarbete i en ideell förening el.likn. utgör ett nav för St Olavsledens utveckling ur ett kulturarvsperspektiv.
- Ett mobilt utställningssystem.
- Etablering av fyra veckoknutpunkter längst St Olavsleden på den svenska sidan.
- En database med Olavsminner langs med St Olavsleden.
- Øke antallet kultur- og natur interesserte pilegrimer langs St. Olavsleden.
- Förutsättningar för transnationellt projekt klarlagt

Primära och sekundära effekter

Projektet kommer att skapa ett antal effekter som är positiva för både regionen och för St Olavsleden som pilgrimsled. Grunden till det är att skapa en sammanhängande led och att sätta den i en kultur- och naturhistorisk kontext. Under projektet kommer att antal värden och aktiviteter att skapas som i ett långsiktigt perspektiv kommer att utgöra en viktig plattform för en långsiktig utveckling. Nedan listas de förväntade effekter av projektet uppdelade i primära och sekundära effekter.

Primära

- Ökat antal registrerade Olavsbrief til 500 i 2021. Ett ökat antal pilgrimer och vandrare samt ett ökat antal besök på pilgrimscentren til 8000 i 2021.
- Upprättande av fyra knutpunkter på den svenska sidan av leden.
- Ökat interesse for St Olavsleden gjennom bl.a. 40 presseartikler og 28 evenement.
- Ökad allmän kännedom om St Olavsleden, legenden om St Olav, regionens historia samt regionens natur- og kulturarv.

Sekundära

- Stärka regionens varumärke.
- Export av regionen till andra länder.
- Regionen som kulturhistorisk region lyfts fram och stärks för pilgrimsvandrare vilket kan leda till återbesök.
- Regional utveckling

- regional utveckling.

- Det finns unika möjligheter att starta och driva företag vilket leder till ökad företagsamhet längst hela leden. I ansökan har vi beskrivit oss själva som en "nätverkshub." Vår ståndpunkt är att många aktörer behöver samverka och samhandla för att St Olavsleden skall kunna bli den världsdestination vi anser att den är på väg att bli. Vi tar lärdom från El Camino i Spanien (även känd som Santiago de Compostela) och Gudbrandsdalsledens explosiva utveckling i Norge.

Det är ytterst viktigt med serviceutvecklingen, allt från gästhus, hotell, butiker, restauranger som leverantörer av souvenirer och andra produkter som höjer värdet på varumärket. Pilgrimscentrena och veckoknutpunkterna utgör fokalpunkter och kan hjälpa till att åskådliggöra dessa tjänster och produkter/service men då behöver det finnas företag och organisationer som erbjuder dem.

Våra analysseminarier är de aktiviteter i projektet som är direkt riktade mot företag, entreprenörer och organisationer med värdeskapande tjänster och produkter. Souvenirprojektet är den delaktivitet där projektet har för avsikt att gynna slöjdare och konsthantverkare och på det sättet kanske bidra till deras långsiktiga utveckling och tillväxt.

Nya tjänster och service som konceptbussresor eller upplevelseindustriella produkter direkt kopplade till St Olavsleden är en ständig dialog vi för med Näringslivsbolaget i Sundsvall och Ånge kommun. Projektet kommer att skapa plattformar och uppmuntra detta i samverkan och i det bjuda både kommuner och företag i hela Region Västernorrland. Med St Olavsledens utveckling som varumärke är vi övertygade kommer att gynna hela regionen.

Fortsatt utveckling av S:t Olavsouvenirer

Arbetet med att ta fram den gemensamma S:t Olavsouveniren har varit både inspirerande och tålmodigt prövande, genom att gränsen var stängd under pandemin. Trots detta har samtliga hantverkare valt att fortsätta sin medverkan, och Selånger Pilgrimscenter har tillsammans med Nidarosdomens Besökscentrum tecknat samarbetsavtal för fortsatt utveckling av lokalproducerade souvenirer längs S:t Olavsleden. De har också tecknat avtal med dem och med övriga pilgrimscenter längs leden vad det gäller försäljning av souvenirerna. Detta projekt hade varit omöjligt att genomföra utan projektpengar. Under hela perioden har det varit ett ständigt prövande och lärande, vilket är hart när omöjligt att åstadkomma i ordinarie verksamhet.

Selångers församling samordnar pilgrimscentren på svensk sida

Selångers församling har uppdraget att samordna den fortsatta utvecklingen mellan pilgrimscentren på svensk sida. Församlingen kommer att bjuda in till både planering

pilgrimscentren på svensk sida. Forsamlingen kommer att bjuda in till både planerings- och uppföljningsträffar löpande under året.

Samtal pågår om fortsatta internationella projekt

Utifrån den lämnade rapporten *S:t Olavsleden – hela vägen* som innehåller förslag på partners och finansiering till ett nytt projekt pågår dialog mellan framför allt Selångers församling, Härnösands stift och Östersunds kommun om medverkan i ett nytt projekt, finansierat av Interreg Sverige-Norge.

Det har också kommit inviter från Finland om att tillsammans med Kvarnen Samkommun och Pargas kommun ansöka om förstudiemedel för undersökning av förutsättningarna för ett gemensamt projekt inom ramen för Interreg Aurora.

Samarbete med andra projekt

Projektet har samverkat med det Vinnovafinansierade projektet *S:t Olavsleden – ett steg i regional utveckling* och med Interreg-finansierade projektet *Mat och dryck längs Nordens gröna bälte*. Genom samverkan har pilgrimscentren kunnat ta del av den digitala introduktionsutbildningen för guider och värdar längs leden som tagits fram i projektet *S:t Olavsleden – ett steg i regional utveckling*, www.stolavsleden.se, och fått kunskap om hur man utvecklar sitt pilgrimscenter som mat- och måltidsbesöksmål genom deltagande i de seminarier och workshops som erbjudits i projektet *Mat och dryck längs Nordens gröna bälte*, www.smak63.se.

Aktiviteter og Økonomi – Pilgrim utan gränser

www.pilgrimutangranser.no

Aktiviteter og Økonomi

Prosjektet har hatt et mål om å øke St. Olavsledens attraktivitet gjennom å tydeliggjøre regionens felles kulturarv gjennom en rekke felles aktiviteter og tiltak. I dette avsnittet ser vi på de planlagte og gjennomførte aktivitetene i et overordnet nivå. Fikk vi gjennomført alle de planlagte aktivitetene? Er det avvik fra innholdet og hva dette har betydd for prosjektets økonomi?

Aktiviteter	Beskrivning	Kostnad (SE+NO)
Kommunikation	<p>Prosjektet har haft en kommunikationsplan under större delen av projektperioden.</p> <p>Respektive pilgrimscenter har haft ansvaret för lokal information, och projektet har bjudit till pressträffar inför större lansering.</p> <p>Samtliga pilgrimscenter finns på Facebook.</p>	Prosjektledning

Aktiviteter	Beskrivning	Kostnad (SE+NO)
Projektledning	<p>Projektledningen har förberett handlingar inför projektet 19 styrgruppsmöten, samt ansvarat för upphandling av externa tjänster och redovisning till finansiärer och Ekonomistyrningsverket, ESV.</p> <p>Projektledningen har haft löpande kontakt med samtliga projektgrupper för pilgrimscentren. Det har gällt gemensam planering, samordning och erfarenhetsutbyte efter varje säsong. Projektledningen har också haft kontakt med andra projekt och intressenter kopplade till S:t Olavsleden, så som näringslivsutvecklare i kommuner och regioner längs leden, Härnösands stift, Sigtuna museum, Sundsvalls museum, Västernorrlands museum, Jamtli, Hembygdsförbunden i Medelpad och i Jämtland/Härjedalen (Heimbygda).</p>	509 000 Euro
Etablering av veckoknutpunkter/pilgrimscenter	<p>Under projektets sista halvår genomfördes en tvådagars utvärdering mellan de tre projektpartners och erfarenheter och idéer inför framtida projekt noterades. Diskussioner pågår hur dessa idéer ska bilda grunden till nästa projekt.</p> <p>Det har varit en löpande uppföljning av hur vandrarna upplever service och bemötande längs leden samt dess skick och standard. Utifrån detta läggs en ny plan för de närmaste åren.</p> <p>Den plan på större konferenser och workshops har fått ställas in pga pandemirestriktioner.</p> <p>Fem veckoknutpunkter/pilgrimscenter har etablerats (Selånger, Ånge/Borgsjö, Bräcke/Gällö, Frösön och Åre). Under projektiden har namnfrågan diskuterats och samtliga enades om att bara använda begreppet Pilgrimscenter för att underlätta för vandrare och etablera begreppet för andra besökare. Vid pilgrimscentren finns service för vandrarna i form av vatten, el, toalett och fika. För andra besökare finns utställningar och souvenirförsäljning, detta för att öka kännedomen om Olavslegenden bland fler än vandrarna.</p> <p>På norsk side finnes allerede et «vecko-knutpunkt» på Stiklestad, som ligger 112 kilometers vandring fra Åre.</p>	476 000 Euro

Aktiviteter	Beskrivning	Kostnad (SE+NO)
Gästföreläsningar & workshops	<p>Gästföreläsningarna spelades in och ingår i <i>Pilgrimspodden – I spåren av S:t Olav</i>. För stunden har 3 900 nedladdningar gjorts från Spotify, https://open.spotify.com/show/020WJ3CIS9cH8t03gnWe1v.</p> <p>Ett koncept för veckovandringar i grupp med guide har tagits fram, men inte kunnat marknadsföras pga pandemirestriktioner.</p> <p>Under projekttiden har bland annat följande genomförts:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 9 gästföreläsningar (230 deltagare), – 32 tillfällen med vandringar mellan 5–15 km (1 525 vandrare), – 102 föreningar på besök som fått information om S:t Olav, leden och pilgrimsvandring (2 042 deltagare) och – 58 företag och offentliga organisationer på besök som fått motsvarande information (1 474 deltagare). <p>Nidaros Pilegrimsgård har hatt utveksling av hospitaleros.</p>	64 000 Euro

Aktiviteter	Beskrivning	Kostnad (SE+NO)
Tillgängliggörande av natur- och kulturarv	<p>Projektet inledde med att utvikle samarbeidet med Sundsvalls museum om att tillsammans utvikle en gemensam kronologi mellom Högoms mannen og trakten. St. Olav besøkte 500 år senere. Bland annat genomfördes en gemensam studieresa till Danmark för att studera den senaste utställningstekniken. Tidsplanen för att modernisera Sundsvalls museums utställningar satte hinder for fortsatt samarbeide, og projektet påbörjade utviklingen av egne utstillinger. Den første omfattet tiden efter Olav Haraldssons liv, dvs <i>I spåren av Sankt Olav</i>. Den andre utstillingen rör trakten og livet på 1000-tallet, samt Olav Haraldssons liv. Den inneholder både natur og kultur.</p> <p>Efter de første testerna av AG-tekniken ble i Uppsala valde projektet att inte gå vidare, då tekniken opplevdes for osikker i drift. Om tekniken ikke fungerer ble det bedømt at besøkende ikke kunne tilfredsstille seg beretningen. Derfor valde projektet att avvikle till tekniken blir mer driftssikker.</p>	511 000 Euro
	<p>Pilegrimskart: Flere pilegrimer og andre gjester på Pilegrimsgården som kommer til Nidaros, kjenner lite til historien om St Olav og pilegrimsbyen Trondheim. Projektet ønsker å utvikle et tosidig kart over Trondheim bykjerne, med norsk og engelsk tekst, for å øke kunnskapen og for å inspirere til pilegrimsvandring. Dette er utført og tatt i bruk, kartet finner du her.</p>	
	<p>Nidaros Pilegrimsgård har gjort en flott innsats med å utvikle et matpakke-konsept med pilegrimsfokus. St. Olavsskreppe er en matpakke bestående av lokalproduserte matvarer fra produsenter langs St. Olavsleden. Matpakken er innpakket i matpapir med påtrykt kart over St. Olavsleden og kommer også med en lapp med litt informasjon om konseptet. Bilder av pilegrimsskrepene finner du her.</p>	

Aktiviteter	Beskrivning	Kostnad (SE+NO)
St Olavs-minnen/ Den digitale Olavskilden	<p>Stiklestad nasjonale kultursenter (SNK), prosjektet mot nasjonaljubiléet i år 2030 (på SNK), samt Nidaros Domkirkes restaureringsarbeider (herunder også Nasjonalt Pilegrimssenter), har det formelle ansvaret for forvaltning og formidling av Olavsarven.</p> <p>De ønsket alle å bidra i en gruppe for å planlegge utforming av en felles internasjonal database for Olavsminner.</p> <p>For å ytterligere klargjøre, så vil SNK ta over drift og utvikling av databasen.</p> <p>Et viktig aspekt ved St. Olavsleden i dag, er koblingen til samisk kultur og samenes levesett i pakt med naturen, samt samisk kunnskap.</p> <p>Pilotprosjekt for internasjonal plattform for St. Olavsminnen hadde denne planen:</p> <ul style="list-style-type: none"> – År 1: Det første året jobber man med utredning og analyse for databasens prinsipper, funksjon og form. Hovedfokus vil være å lande på hva slags type database man trenger, for å imøtegå behov og mål. – År 2: Pilotversjon av databasen. – År 3: Den innsamlingen som har foregått i løpet av prosjektet langs St. Olavsleden, legges inn i databasen. <p>Videre framdrift og utvikling av Den digitale olavskilden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teknisk plattform på plass før jul 2021 • Olavskirker og spor etter Olav rundt Hundorp registrert vår 2022 • Registreringer knytta til St.Olavsleden, Mære og Verdal prioriteres også. • Videre registreringer følger jubileumsstafetten <p>http://36zz7q3g0l47urm5x1uiun21-wpengine.netdna-ssl.com/wp-content/uploads/2021/11/den-digital-olavskilden.pdf</p> <p>Egen rapport fra den digitale olavskilden finnes her.</p>	195 000 Euro

Aktiviteter	Beskrivning	Kostnad (SE+NO)
S:t Olavs sovenirer	<p>Tillsammans med hemslöjdskonsulenterna i Västernorrland, Jämtland/Härjedalen och Tröndelag bjöds hantverkare och formgivare in till en workshop. Legenden om S:t Olav berättades och tillsammans utformades armband och berlocker med symboler och material kopplat till trakten och legenden.</p> <p>En provkollektion togs fram och presenterades vid fyra pilgrimscenter samt en prislista. Intresset hos kunderna undersöktes. Projektet bedömer att det finns ett intresse att fortsätta att utveckla gemensamma lokalproducerade pilgrimssouvenirer, och ett samarbetsavtal har tecknats mellan Selånger Pilgrimscenter och Nidarosdomens besökscenter. Brosjyrer finner du her.</p> <p>Under hela projekttiden har det varit kontakter med finska intressenter om möjligheten att utvidga leden i österled. För den kommande programperioden är det flera utlysningar som gjorts efter projekttidens slut, bl a Interreg Aurora.</p>	47 000 Euro
Hela vägen	<p>Selångers församling i Sverige, Kvarnen Samkommun och Pargas kommun i Finland och Nasjonellt pilegrimssenter i Norge planerar att ansöka om förstudiemedel för att undersöka möjligheten att genomföra ett projekt med syfte att föra samman de nordiska länderna inför 2030.</p> <p>Inga kontakter har tagits med intressenter i Ryssland, och sedan våren 2022 och kriget i Ukraina är det uteslutet.</p>	38 000 Euro

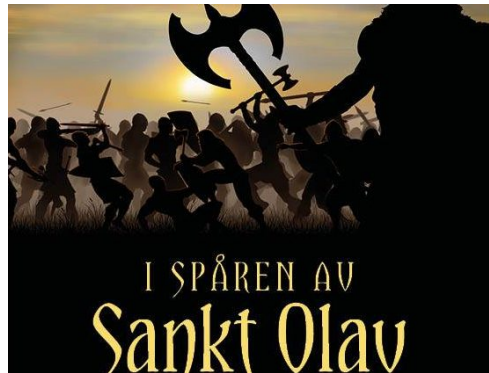
Sammendrag – Pilgrim utan gränser

www.pilgrimutangranser.no

Sammendrag

Olavsarven er en viktig kulturarv for Nordens grønne belte. Prosjektet ville øke St Olavsledens attraktivitet ved å bygge en grenseoverskridende natur- og kulturhistorisk infrastruktur for pilegrimer og utvikle partnerskapet for bærekraftig og langsiktig vekst. Utgangspunktet i prosjektet har vært at det er en naturlig grenseoverskridende merverdi som må utvikles og tydeliggjøres, men det er også en grenseoverskridende utfordring med å få det til. Den 58 km lange leden fra Selånger til Nidaros skal kobles tematisk og at leden knyttes sammen fra start til slutt.

[Klick here for english summary](#)

I SPÅREN AV SANKT OLAV

År 1030 landsteg enligt traditionen vikingakungen Olaf Haraldsson i Seeländer för att med sin här återta makten i Norge. Kungen stupade i slaget vid Stiklestad och blev efter sin död helgonförklarad. Kulten av Sankt Olav spreds över hela norra Europa och pilgrimer strömmade till hans grav i Nidaros, nuvarande Trondheim. På pilgrimsresan längs Sankt Olavsleden kan du uppleva den tusenåriga historien genom utställningar och guidningar.

I Pilgrimsleden möter du forskare som berättar mer om vikingar, helgon och medeltida pilgrimer. Många inte heller att tänka! Sankt Olavs ledningar genom en rik kulturlandskap och vacker natur. Mer information hittar du på stolavsleden.com

Välkommen på en historisk resa - i spåren av Sankt Olav!

BY THE FOOTSTEPS OF SAINT OLAV According to tradition King Olaf Haraldsson landed in Seeländer in the year 1030. The King was killed at Stiklestad and after his death he was canonized. The cult of Saint Olav spread over the whole of Northern Europe and pilgrims flocked to his grave in Nidaros, now Trondheim. On the pilgrimage along the Saint Olav's Way you can experience the thousand-year history through exhibitions and guided tours. Many will not think! Saint Olav's routes through a rich cultural landscape and beautiful nature. More information you can find on stolavsleden.com

Bakgrunn

Våren 2016 fattet kirkerådet i Selånger menighet vedtak om å iverksette en lenge planlagt satsing for å bygge et kultur- og pilegrimssenter i Selånger der St Olavsleden begynner. Pilegrimssenteret skulle bli en vital del av infrastrukturen for turgåere/pilegrimer, men også et mål i seg selv for turister fra både nær og fjern. Prosjektleder tok i løpet av ettersommeren 2016 kontakt med pilegrimssenteret på Stiklestad og pilegrimsgården i Trondheim for å høre om det var grunnlag for samarbeid. Selånger Pilegrimssenter ble høsten 2016 innvilget forstudiemidler for å undersøke, analysere og utvikle et konsept for Selånger Pilegrimssenter. Samtidig ble det også bevilget midler til å undersøke om det var interesse og grunnlag for et fellesprosjekt mellom Selånger, Stiklestad og Trondheim.

Etter flere møter høsten 2016 og våren 2017, ble det besluttet å danne et partnerskap og søke felles prosjektmidler fra European Regional Development Fund (Interreg Sverige – Norge).

Tilsynsutvalget godkjente 27. november 2018 prosjektsøknaden.

Organisering

Prosjekteiere har vært Selånger menighet, Stiklestads regionale pilegrimssenter og Nidaros Pilegrimsgård i Trondheim. Styringsgruppen som har hatt ansvar for at prosjektplanen ble fulgt, har bestått av representanter fra disse tre organisasjonene. Det

har også vært flere andre involverte i prosjektgruppen underveis med de ulike tiltakene og aktivitetene.

Aktiviteter

I løpet av dette prosjektet er det utført mange aktiviteter for å utvikle infrastrukturen, kommunisere olavshistorien og styrke St. Olavsleden som en helhetlig led på tvers av landegrensene. Blant annet er det etablert fem ukesknutepunkter, eller pilegrimssentre som de har valgt å kalle seg (Selånger, Ånge / Borgsjö, Bräcke / Gällö, Frösön og Åre). Ved pilegrimssentrene er det tilgjengelig informasjon, vann, strøm, toaletter og kaffe til pilegrimene. Det er laget en podcast som inneholder gjesteforelesninger, Pilegrimspodcasten – I St. Olavs fotspor. Så langt er det gjort 3900 nedlastinger fra Spotify: <https://open.spotify.com/show/02OWJ3CIS9cH8tO3gnWe1v>. Det er også laget et konsept for ukentlige turer i grupper med guide, dette er ikke kunnet bli tatt i bruk grunnet pandemien, men kan tas frem og brukes i andre sammenhenger. Det er ellers også som en del av formidlingsplanen utført:

- 9 gjesteforelesninger (230 deltakere),
- 32 anledninger med vandringer på mellom 5-15 km (1525 vandrere),
- 102 tilreisende foreninger som fikk informasjon om St. Olav, leden og pilegrimsvandringen (2.042 deltakere),
- 58 tilreisende bedrifter og offentlige organisasjoner som mottok tilsvarende informasjon (1 474 deltakere).

Det er utviklet to vandretstillinger, den første omfattet tiden etter Olav Haraldssons liv, altså i Olav den helliges fotspor. Den andre utstillingen omhandler området og livet på 1000-tallet, samt Olav Haraldssons liv. Den sistnevnte inneholder både natur og kultur. Det er også utviklet en digital, internasjonal database over Olavsminner som Stiklestad Nasjonale Kultursenter har vært med på utviklingen av og de vil også ta over ansvaret og videreutviklingen av denne databasen fremover. Det er også utviklet et pilegrimsarmbånd med meningsfulle berlocker/charms med utforming og materiale som symboliserer ulike deler av trakten og legenden.

Veien videre

Prosjektet har knyttet oss tettere sammen. Vi har beveget oss fra de første tankene om et lokalt prosjekt, direkte knyttet til Selånger, til at det nå er helt naturlig å samarbeide mellom svenske og norske partnere langs hele St. Olavsleden. Vi ser så tydelig hvordan vår felles nordiske historie knytter sammen både land og folk. Det føles helt naturlig og selvfølgelig å fortsette samarbeidet som har startet.

Gjennom hele prosjektet har det vært kontakter med finske interessenter om muligheten for å forlenge leden østover. For kommende programperiode er det gitt flere utlysninger etter prosjektperiodens slutt, blant annet Interreg Aurora.

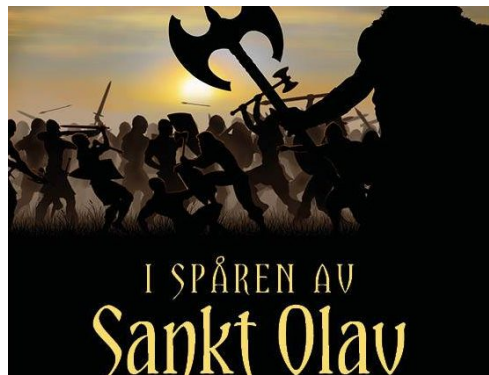
Selånger menighet i Sverige, Kvarnen Samkommun og Pargas Kommune i Finland og Nasjonalt pilegrimssenter i Norge planlegger å søke om forstudiemidler for å undersøke muligheten for å gjennomføre et prosjekt som tar sikte på å bringe de nordiske landene sammen før 2030.

Summary – Pilgrim utan gränser

www.pilgrimutangranser.no

Summary

The history of St. Olav is an important cultural heritage for the Nordic region's green belt. The project is aimed to increase St Olavsleden's attractiveness by building a cross-border natural and cultural-historical infrastructure for pilgrims, and developing the partnership for sustainable and long-term growth. The starting point in the project has been that there is a natural added value across the border that must be developed and clarified, but it will be challenging to achieve this. The 58 km long trail from Selånger to Nidaros will be connected thematically and that the trail will be connected from start to finish.

I SPÅREN AV SANKT OLAV

År 1030 landsteg enligt traditionen vikingakungen Olav Haraldsson i Söndergård för att med sin här återta makten i Norge. Kungen stupade i slaget vid Stiklestad och blev efter sin död helgonförklarad. Kulten av Sankt Olav spreds över hela norra Europa och pilgrimer strömmade till hans grav i Nidaros, nuvarande Trondheim. På pilgrimsresan längs Sankt Olavsleden kan du uppleva den tusenåriga historien genom utställningar och guidningar.

I Pilgrimsleden möter du forskare som berättar mer om vikingar, helgon och medeltida pilgrimer. Många inte heller att tänka! Sankt Olavs ledningar genom en rik kulturlandskap och vacker natur. Mer information hittar du på stolavsleden.com

Välkommen på en historisk resa - i spåren av Sankt Olav!

BY THE FOOTSTEPS OF SAINT OLAV According to tradition King Olav Haraldsson landed in Söndergård in the year 1030. The King was killed at Stiklestad and after his death he was canonized. The cult of Saint Olav spread over the whole of Northern Europe and pilgrims flocked to his grave in Nidaros, now Trondheim. On the pilgrimage along the Saint Olav's Way you can experience the thousand-year history through exhibitions and guided tours. Many will not think! Saint Olav's routes through a rich cultural landscape and beautiful nature. More information you can find on stolavsleden.com

Background

In the spring of 2016, the church council in Selånger parish decided to implement a long-planned initiative to build a cultural and pilgrimage center in Selånger where St Olavsleden begins. The Pilgrim Center was to become a vital part of the infrastructure for walkers / pilgrims, but also a destination in itself for tourists from both near and far. During the late summer of 2016, the project manager contacted the pilgrim center at Stiklestad and the pilgrim center in Trondheim to find out if there was ground for cooperation. In the autumn of 2016, Selånger Pilgrim Center was granted pre-study funds to investigate, analyze and develop a concept for Selånger Pilgrim Center. At the same time, funds were also allocated to investigate whether there were interest and a common ground for a joint project between Selånger, Stiklestad and Trondheim.

After several meetings in the autumn of 2016 and the spring of 2017, it was decided to form a partnership and apply for joint project funding from the European Regional Development Fund (Interreg Sweden – Norway).

On 27 November 2018, the Supervisory Committee approved the project application.

Organization

Project owners have been Selånger parish, Stiklestad's regional pilgrim center and Nidaros Pilegrimsgård (The Pilgrim Center in Trondheim). The steering group that has been responsible for ensuring that the project plan was followed has consisted of

representatives from these three organizations. There have also been several others involved in the project group along the way with the various measures and activities.

Activities

During this project, many activities have been carried out to develop the infrastructure, communicate the history of St. Olav and strengthen St. Olavsleden as a connected link across national borders. Among other things, five “week-hubs”, or pilgrim centers as they have chosen to call themselves have been established (Selånger, Ånge / Borgsjö, Bräcke / Gällö, Frösön and Åre). At the pilgrim centers, information, water, electricity, toilets and coffee are available to the pilgrims. A podcast has been made that contains guest lectures, the Pilgrim Podcast – In St. Olav’s footsteps. So far 3900 downloads from Spotify have been made: <https://open.spotify.com/show/020WJ3CIS9cH8tO3gnWe1v>. A concept has also been created for week long group-tours with a guide, this has not been possible to implement due to the pandemic, but the concept can be developed and used in other contexts. Other activities following the communication plan has been:

-9 guest lectures (230 participants)

– 32 occasions with hikes of between 5-15 km (1525 hikers)

– 102 visiting associations have received information about St. Olav, the trail and the pilgrimage (2,042 participants)

– 58 visiting companies and public organizations have received similar information (1,474 participants)

Two portable exhibitions have been developed, the first covering the time after Olav Haraldsson’s life, called “In the footsteps of Saint Olav”. The second exhibition deals with the area and life in the 1000s, as well as Olav Haraldsson’s life. The latter contains both nature and culture. A digital, international database of Olav history/heritage has also been developed, with Stiklestad National Cultural Center as the prosjekt lead in this. They will also take over the responsibility and further development of this database in the future. A pilgrim bracelet has also been developed with meaningful charms / charms with design and material that symbolize different parts of the region and the legend.

Continuation

The project has brought us closer together. We have moved from the first thoughts about a local project, directly linked to Selånger, to the fact that it is now completely natural to collaborate between Swedish and Norwegian partners along the entire St. Olavsleden. We see so clearly how our common Nordic history connects both countries and peoples. It feels right and natural to continue the collaboration that has started.

Throughout the project, there have been contacts with Finnish stakeholders about the possibility of extending the route to the east. For the coming program period, several announcements have been made after the end of the project period, including Interreg Aurora.

Selånger parish in Sweden, Kvarnen Samkommun and Pargas Municipality in Finland and the National Pilgrim Center in Norway plan to apply for pre-study funding to investigate the possibility of carrying out a project aimed at bringing the Nordic countries closer together before 2030.

Forslag – Pilgrim utan gränser

www.pilgrimutangranser.no

Forslag

Prosjektet har knyttet oss tettere sammen. Vi har beveget oss fra de første tankene om et lokalt prosjekt, direkte knyttet til Selånger, til at det nå er helt naturlig å samarbeide mellom svenske og norske partnere langs hele St. Olavsleden. Vi ser så tydelig hvordan vår felles nordiske historie knytter sammen både land og folk. Det føles helt naturlig og selvfølgelig å fortsette samarbeidet som har startet.

Gjennom hele prosjektet har det vært kontakter med finske interessenter om muligheten for å forlenge leden østover. For kommende programperiode er det gitt flere utlysninger etter prosjektperiodens slutt, blant annet Interreg Aurora.

Det har også vært vurderinger gjort om å utvide leden helt til Novgorod under samarbeid med Russland, men det har ikke blitt gjort noen henvendelser dit. I lys av situasjonen i Ukraina er ikke dette aktuelt å gå videre med.

Selånger menighet i Sverige, Kvarnen Samkommun og Pargas Kommune i Finland og Nasjonalt pilegrimssenter i Norge planlegger å søke om forstudiemidler for å undersøke muligheten for å gjennomføre et prosjekt som tar sikte på å bringe de nordiske landene sammen før 2030.